

عنوان مقاله:

واکاوی مبانی قرآنی و روایی قاعده « لاتقیه فی الدما »

محل انتشار:

دوفصلنامه کتاب قیم، دوره 10، شماره 23 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 20

نویسندگان:

عباس کلانتری خلیل آباد - دانشیار گروه فقه و حقوق، دانشکده الهیات، دانشگاه میبد، میبد، ایران

نفیسه متولی زاده - استادیار گروه فقه و حقوق، دانشکده الهیات، دانشگاه میبد، میبد، ایران

علی غلامی - دانشیار گروه حقوق جزا و جرمشناسی دانشگاه امام صادق (ع)

علی اکبر کریمی زارچی - دانشجوی دکتری فقه و حقوق جزا، دانشکده الهیات، دانشگاه میبد، میبد، ایران

خلاصه مقاله:

در فقه امامیه، اهتمام فراوانی نسبت به حفظ جان و حرمت دما مشاهده میشود؛ تا بدانجا که حتی در تقیه که فرد مکلف است برای حفظ جان، مال و آبرو به حسب شرایط، به کتمان یا حتی عملی خلاف موازین شرعی روی آورد، اما این اختیار بدو داده نشده که مرتکب قتل عمد شود. از اینرو، شرایط اضطرار و تقیه نمیتواند به ریختن خون مسلمانی بیانجامد؛ امری که از آن به قاعده «لا تقیه فی الدما» یاد می‌شود. این پژوهش با روشی توصیفی-تحلیلی درصدد پاسخ به این سوالات است که اولاً دلالت آیات شریفه قرآن کریم بر حرمت قتل انسان در شرایط تقیه چگونه است؟ ثانیاً اعتبار روایاتی که به عدم جواز قتل انسان‌ها در هنگام تقیه و شرایط اضطرار می‌پردازد، به لحاظ سندی و کیفیت دلالت چگونه است؟ ثالثاً آیا اطلاق این دسته از روایات شامل افراد غیرمسلمان همچون معاهد و ذمی می‌شود؟ رابعاً استئنا قاعده فقهی مزبور در نظرات فقهای امامیه، چه مواردی را دربرمی‌گیرد؟ یکی از دستاوردهای مقاله آن است که نصوص قرآنی و روایی و همچنین گستره قاعده فقهی پیشگفته، ریختن خون مطلق انسان - اعم از مسلمان و کافر - را در شرایط تقیه و اضطرار، جایز نمیداند مگر در موارد اندکی که حفظ جان افراد بیشتری اقتضا کند یا مصالح مهمتری در میان باشد.

کلمات کلیدی:

لا تقیه فی الدما، تقیه، اضطرار، اکراه، قواعد فقهی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1187849>

